

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Catalunya, poble decadent?

El títol d'aquest article està directament plagiat d'un llibre que en el seu moment, el 1935, va fer forat. És un provocador i documentat assaig de l'economista Josep Antoni Vandellós, pioner dels estudis estadístics i la demografia a Catalunya. Vandellós alertava dels perills de la baixa natalitat per a la vitalitat econòmica i la supervivència cultural. Ni que fos indirectament, l'autor jugava amb un concepte, el de decadència, que a Catalunya havia quallat en el camp de la història feia prop d'un segle: amb la Renaixença, historiadors i estudiosos de la literatura van aconseguir fer arrelar en l'imaginari col·lectiu la idea que, un cop finit el brillant període medieval, el país va entrar en una imparable davallada que ho incloïa tot: política, llengua, economia, literatura... Vandellós, doncs, no feia sinó renovar aquella línia de pensament i donava un nou toc d'alerta. Malgrat el redreçament iniciat amb la Renaixença,

malgrat l'empenta republicana de la qual formava part el mateix Vandellós –va crear, per exemple, l'Institut d'Estadística de Catalunya–, la llengua i l'economia tornaven a perillar. Després va venir el franquisme i, llavors sí que amb raó, la decadència va ser alguna cosa més que un espantall: va esdevenir de nou un perill real, quotidià i dramàtic.

ÉS UNA SIMPLIFICACIÓ GROLLERA PARLAR DE DECADÈNCIA DEL XVI AL XVIII

Però passats trenta-sis anys des de la mort del dictador, en el subconscient del catalanisme aquest nebulós fantasma de la decadència no s'ha conjurat mai i ens ha condicionat molt. Tant és que els historiadors del període modern (segles XVI al XVIII) hagin fet mans i mànigues per rebatre la visió monolítica decadent. Seguim passant dels reis conqueridors i d'Ausiàs March als industrials del

XIX i el catalanisme del XX. El període renaixentista i barroc queden com un immens ermot, com si res de bo hi hagués ocorregut. Per això són tan importants llibres com *Llengua i literatura. Barcelona 1700*, de la col·lecció que Albert Garcia Espuche dirigeix per complementar el jaciment del Born. Editat per l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Carulla, és un volum col·lectiu on destaca el text de Joan Santanach, *La decadència de la Decadència*. Nega la major: no es pot parlar d'un llarg període de mediocritat literària i lingüística. "És una tosca simplificació". Milà i Fontanals queda, en bona mesura, desautoritzat. Tot i la pervivència del llatí i l'entrada del castellà –i d'altres parles–, el català va seguir sent un idioma de cultura i, sens dubte, la llengua del carrer, com queda constància, per exemple, en el dietari del Baró de Maldà de finals del segle XVIII. ♦♦

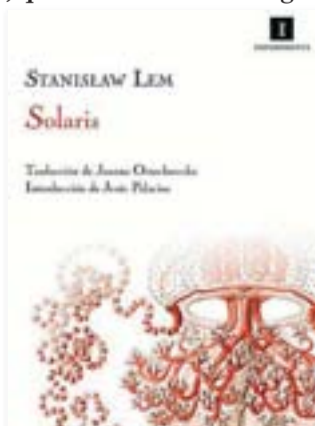
DE TAPES

Una medusa en comptes de George Clooney

Hauria estat molt fàcil –o molt comercial– il·lustrar la portada d'aquesta nova edició de *Solaris* amb algun fotograma d'una de les dues adaptacions cinematogràfiques que s'han fet a partir del llibre de Stanislaw Lem. Per al mercat dels cultorettes i *gafapastes*? Tarkowski a la vena. Per als grans magatzems? Un George Clooney extret de la versió dirigida per Soderbergh.

Per sort, Impedimenta ha esquivat la temptació i s'ha decidit per la imatge d'una medusa, treta del volum *Cabinet of natural curiosities*, on es recullen els al·lucinants dibuixos encarregats pel farmacèutic Albertus Seba al segle XVIII amb l'ànim d'elaborar un atlas d'espècies naturals. La *medusa automedusae* d'aquesta tapa funciona com bonica al·legoria de l'oceà protoplasmàtic que dona nom al llibre i que té la propietat d'alterar la consciència de tothom que s'hi exposa. Ha estat l'editor, Enrique Redel, qui va escollir la imatge: "Volia fugir de les icones de l'espai típiques de la ciència-ficció", m'explica. Bé per ell, i per haver-ne fet una traducció directa ja que l'edició existent era un deliri: s'havia passat del polonès al francès, del francès a l'anglès i de l'anglès al castellà. I en català? Doncs a l'espera que algú la reediti.

♦♦ ÀLEX GUTIÉRREZ

EL SECRET DE... CARE SANTOS

La poca traça de dues famílies

L'última novel·la de Care Santos, *Habitacions tancades* (Planeta, 2011), ens convida a casa de la burgesia barcelonina en el moment en què comença a colonitzar l'Eixample de Cerdà amb el modernisme de bracet. La columna vertebral del relat és la vida de la dinastia Lax. Violeta Lax, la néta del patriarca Rodolf Lax, fa una recerca sobre el passat de la família. La Violeta investiga però també recorda les vivències pròpies. Hi ha un detall d'aquests records que estan inspirats en un fet íntim de Care Santos. A la mansió dels Lax, un palauet al passeig de Gràcia, l'escala de marbre està presidida per una escultura. Està col·locada de tal manera que tots els Lax hi ensopeguen, des del patriarca Rodolf fins a la Violeta. Aquesta anècdota troba el seu paral·lelisme en la realitat de la vida de Santos, perquè la poca traça dels Lax és una picada d'ullet a la falta d'agilitat que, segons Santos, també pateixen el seu marit Deni i el seu fill gran: "És com si el meu home no sabés les seves dimensions, o com si acabés de traslladar-se a una casa nova. Però no: fa deu anys que vivim al mateix lloc i ell encara no encerta ben bé a passar pel forat de les portes sense clavar-se un cop de colze o un cop de genoll. I l'Adrià, el nostre fill gran, fa el mateix, i jo em sorprenco que una cosa així es pugui heretar. Viure amb ells és haver de suportar el concert de cops i aïssos que sempre els acompanya. Em sembla tan curiós que vaig regalar aquest tret familiar als meus personatges". ♦♦ CRISTIAN SEGURA

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Jo confesso

JAUME CABRÉ

Proa

1.008 pàgines i 26,90 €

1/3

[2] Si tu em dius vine...

ALBERT ESPINOSA

Rosa dels vents

208 pàgines i 15,90 €

2/28

[3] Antologia de poesia...

DIVERSOS AUTORS

Educ@ula

432 pàgines i 11 €

5/107

[4] Tirant lo blanc (text adap.)

JOANOT MARTORELL

Educ@ula

280 pàgines i 12 €

-/103

[5] Laura a la ciutat dels sants

MIQUELL LOR

Educ@ula

336 pàgines i 13,95 €

3/80

NO-FICCIÓ

[1] Aleph

PAULO COELHO

Proa

320 pàgines i 17 €

1/3

[2] Indigneu-vos!

STÉPHANE HESSEL

Destino

64 pàgines i 5 €

2/27

[3] Sobre el camí de la vida

MOISÈS BROGGI

Ediciones B

88 pàgines i 9,95 €

-/1

[4] Córre o morir

KILIAN JORNET

Ara Llibres

200 pàgines i 18,50 €

3/27

[5] Comprometeu-vos!

STÉPHANE HESSEL

Destino

96 pàgines i 7,50 €

5/16

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Si tú me dices ven...

ALBERT ESPINOSA

Grijalbo

176 pàgines i 15,90 €

1/28

[2] El jardín olvidado

KATE MORTON

Suma de letras

544 pàgines i 21 €

2/72

[3] En el país de la nube...

SARAH LARK

Ediciones B

752 pàgines i 21 €

3/24

[4] Los asesinos del...

SANTIAGO POSTEGUILLO

Planeta

800 pàgines i 22,90 €

7/3

[5] Juego de tronos

GEORGE R. MARTIN

Gigamesh

798 pàgines i 14 €

-/13

NO-FICCIÓ

[1] El método Dukan ilustrado

PIERRE DUKAN

RBA

256 pàgines i 22 €

1/54

[2] Aleph

PAULO COELHO

Planeta

270 pàgines i 18 €

2/3

[3] Gente tóxica...

BERNARDO STAMATEAS

Vergara

232 pàgines i 15 €

3/13

[4] La guía del relooking

DIVERSOS AUTORS

Larousse

192 pàgines i 15 €

-/25

[5] Las recetas de Dukan

PIERRE DUKAN

RBA

320 pàgines i 13,50 €

5/36

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior/setmanes en el mercat